

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Marszałek Senatu

Druk nr 302
Warszawa, 19 lutego 2016 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Panu Marszałkowi, podjętą przez Senat na 11. posiedzeniu w dniu 19 lutego 2016 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

**- o zakazie propagowania komunizmu
lub innego ustroju totalitarnego przez
nazwy budowli, obiektów i urządzeń
użyteczności publicznej**

wraz z projektem tej ustawy.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił senatora Roberta Mamątowa do reprezentowania stanowiska Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

Z poważaniem

(-) Stanisław Karczewski

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 19 lutego 2016 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zakazie propagowania komunizmu
lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności
publicznej**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

Jednocześnie upoważnia senatora Roberta Mamątowa do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Stanisław KARCZEWSKI

U S T A W A

z dnia

o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej

Art. 1. 1. Nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować.

2. Za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944–1989.

Art. 2. 1. Stwierdzenie przez wojewodę nieważności uchwały nadającej nazwę budowli, obiektowi lub urządzeniu użyteczności publicznej, w zakresie w jakim nadaje nazwę niezgodną z art. 1, wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej tę niezgodność.

2. Wojewoda może także zasięgnąć opinii Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa.

3. Opinie, o których mowa w ust. 1 i 2, przedstawiane są niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia żądania wojewody. Oczekiwanie na opinie wstrzymuje bieg terminu na stwierdzenie nieważności aktu.

Art. 3. 1. Jeżeli w terminie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się rozstrzygnięcia nadzorczego, o którym mowa w art. 2 ust. 1, nie zostanie nadana nowa nazwa, a jej nadanie jest konieczne do oznaczania adresów, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1.

2. Wydanie zarządzenia zastępczego w sprawie nadania nazwy drodze wewnętrznej wymaga uzyskania pisemnej zgody właścicieli terenów, na których jest ona zlokalizowana.

3. Do czasu nadania nowej nazwy stosuje się nazwę dotychczasową.

4. Przepisy art. 98, art. 100 i art. 102a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 i 1890), art. 85, art. 86 i art. 90a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1445 i 1890) oraz

art. 86, art. 87 i art. 88a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2015 r. poz. 1392 i 1890) stosuje się odpowiednio.

Art. 4. Przepisy art. 1–3 stosuje się odpowiednio do nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej nadawanych przez związki międzygminne i związki powiatów.

Art. 5. 1. Pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat.

2. Zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Art. 6. 1. Obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, propagujące komunizm lub inny ustrój totalitarny, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego albo związku, o którym mowa w art. 4, zmienia w terminie 2 lat od dnia jej wejścia w życie.

2. W przypadku niewykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w ust. 1.

3. Wydanie zarządzenia zastępczego, o którym mowa w ust. 2, wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1. Wojewoda może także zasięgnąć opinii Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Przepis art. 2 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

4. Przepisy art. 3 ust. 2 i 4 oraz art. 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Mimo upływu ponad 25 lat od zmian ustrojowych w Polsce ulice, place i inne obiekty wciąż mają komunistycznych patronów. Senat stwierdził, że ustawodawca nie może pozwolić na propagowanie symboliki komunistycznej, gdyż byłoby to demoralizujące dla społeczeństwa. Na równi z komunizmem należy potraktować wszystkie inne ustroje totalitarne. Odmienne stanowisko byłoby wyrazem preferencji dla innych niż komunizm ustrojów totalitarnych, a podkreślenia wymaga, że w polskim systemie prawa wszystkie ustroje totalitarne są traktowane tak samo.

Przepis art. 13 Konstytucji stanowi, że zakazane jest istnienie partii politycznych i innych organizacji odwołujących się w swoich programach do totalitarnych metod i praktyk działania nazizmu, faszyzmu i komunizmu, a także tych, których program lub działalność zakłada lub dopuszcza nienawiść rasową i narodowościową, stosowanie przemocy w celu zdobycia władzy lub wpływu na politykę państwa albo przewiduje utajnienie struktur lub członkostwa. Ustrojodawca zrównał więc ze sobą nazizm, faszyzm i komunizm, dając jednocześnie wyraz swojej dezaprobachie dla wszystkich ustrojów totalitarnych.

Również kodeks karny penalizuje propagowanie ustroju faszystowskiego lub innego totalitarnego ustroju państwa (art. 256 kk).

Przedkładany projekt zakłada zakaz nadawania przez jednostki samorządu terytorialnego nazw budowiom, obiektom i urządzeniom użyteczności publicznej, w tym drogom, ulicom, mostom i placom, które upamiętniają lub propagują osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny (art. 1).

Projekt ustawy nie wskazuje skutku podjęcia uchwały sprzecznej z zakazem z art. 1. Znajdą tu zastosowanie art. 91 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 79 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym oraz art. 82 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, zgodnie z którymi uchwały sprzeczne z prawem są nieważne.

W zakresie postępowania stwierdzającego nieważność uchwał, przepisy ustaw samorządowych będzie stosowało się wprost, z modyfikacją polegającą na dodaniu procedury

wydania opinii przez Instytut Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa (art. 2).

W przypadku jeżeli w terminie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się rozstrzygnięcia nadzorczego stwierdzającego nieważność uchwały nadającej nazwę niezgodną z prawem nie zostanie nadana nowa nazwa, wojewoda wyda zarządzenie zastępcze. Wojewoda będzie mógł skorzystać z tego uprawnienia, jeżeli nadanie nowej nazwy będzie konieczne do oznaczenia adresów. Pozwoli to zminimalizować ingerencję organu nadzoru tylko do koniecznych przypadków (art. 3 ust. 1).

Aby w przypadku wydawania zarządzenia zastępczego przez wojewodę uniknąć wątpliwości co do stosowania art. 8 ust. 1a ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, w art. 3 w ust. 2 wyraźnie przesądzono, że nadając nazwę drodze wewnętrznej wojewoda musi uzyskać pisemną zgodę właścicieli terenów, na których droga jest zlokalizowana.

Przepis art. 3 ust. 3, nakazujący stosowanie nazw dotychczasowych, ma wyeliminować sytuacje, w których w okresie przejściowym niemożliwe byłoby oznaczenie adresu.

Ponieważ przepisy ustaw samorządowych wśród okoliczności uzasadniających wydanie zarządzenia zastępczego nie wymieniają nadania nazwy zgodnej z prawem, odpowiednie stosowanie przepisów ustaw samorządowych będzie możliwe tylko dzięki wprowadzeniu odpowiedniego odesłania (art. 3 ust. 4).

Na mocy art. 4 przepisy ustawy będzie można zastosować do nazw nadawanych przez związki międzygminne i związki powiatów.

Projekt ustawy, w celu zminimalizowania niedogodności związanych ze zmianą adresu, zwalnia z opłat za postępowania sądowe i administracyjne spowodowane zmianą nazw propagujących komunizm lub inne ustroje totalitarne (art. 5 ust. 1) oraz umożliwia korzystanie z dokumentów zawierających dotychczasową nazwę do czasu utraty ważności przez te dokumenty (art. 5 ust. 2).

Przedstawiona wyżej procedura dotyczy zmiany nazw, które zostaną nadane po wejściu ustawy w życie. Aby wyeliminować nazwy, które w dniu wejścia ustawy w życie są sprzeczne z treścią art. 1, proponuje się wprowadzenie przepisu dostosowującego, który wyznacza dwuletni termin na zmianę nazw (art. 6 ust. 1).

Istnieją przypadki, gdy nie da się wskazać aktu, którym w przeszłości nadano nazwę propagującą ustrój totalitarny. Dlatego Senat proponuje, aby w przypadku nazw używanych w chwili wejścia ustawy w życie, zrezygnować z etapu procedury polegającego na stwierdzeniu nieważności uchwały nadającej zakazaną nazwę. Jeżeli właściwy organ samorządu nie zmieni takiej nazwy, wojewoda od razu wyda zarządzenie zastępcze. Wydanie takiego zarządzenia będzie poprzedzone zasięgnięciem opinii przez Instytut Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz ewentualnie przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa.

Na skutek wejścia ustawy w życie uda się wyeliminować nazwy dróg, ulic, mostów, placów i innych obiektów propagujące symbole ustrojów totalitarnych.

Wejście ustawy w życie będzie wiązało się z kosztami dla budżetu państwa w postaci zmniejszenia dochodów, spowodowanego zwolnieniem z opłat na podstawie art. 5 ust. 1 oraz zwiększeniem wydatków związanych z wymianą dokumentów. Również samorzady poniosą koszty związane z wymianą dokumentów, a ponadto wydatki na zmianę tablic z nazwami ulic. Należy pamiętać, że obywatele będą ponosić koszty związane z wymianą dokumentów (inne niż opłaty – np. koszty fotografii zamieszczanej w dokumentach, koszty przejazdów, utracony zarobek), tabliczek oznaczających posesje, oraz takie koszty jak: wymiana szyldów, wizytówek, papieru firmowego, koszty poinformowania nadawców korespondencji, koszty zmiany ogłoszeń i reklam.

Ponadto ustawa będzie generowała koszty postępowań zmierzających do stwierdzenia nieważności uchwał nadających nazwę niezgodną z prawem oraz wydania zarządzenia zastępczego (IPN oszacował koszt wydawania opinii w perspektywie dwóch lat na ok. 1.200 tys. zł w tym koszt utworzenia nowych stanowisk pracy – 300 tys. zł).

Projekt ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

W trakcie prac nad projektem Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji poparł projekt ustawy, wnosząc jednocześnie o przyznanie Instytutowi Pamięci Narodowej prawa występowania z wnioskiem o zmianę nazwy oraz o wprowadzenie szeregu poprawek

techniczno-legislacyjnych. W opinii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, ustawa winna uwzględniać brak danych na temat aktów nadających niektóre nazwy.

Minister Sprawiedliwości wskazał na potrzebę zmian terminologicznych dotyczących postępowania wieczystoksięgowego.

Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu poparł projekt ustawy, a ponadto zwrócił się o rozszerzenie zakresu ustawy o pomniki, obeliski, tablice pamiątkowe i inne podobne obiekty.

Związek Powiatów Polskich poparł projekt i zaproponował wprowadzenie poprawek, w tym doprecyzowanie przepisów dotyczących zmiany nazw już obowiązujących, wydanie rozporządzenia zawierającego wykaz nazw symbolizujących komunizm lub inny system totalitarny, poszerzenie zakresu ustawy o nazwy nadawane przez podmioty inne niż jednostki samorządu terytorialnego, wydłużenie terminu na zmianę istniejących nazw.

Stowarzyszenie Koliber poparło projekt ustawy, postulując usunięcie pomników gloryfikujących Armię Czerwoną oraz doprecyzowanie przepisów projektu.

Projekt wzbudził zainteresowanie obywateli, którzy wnosili m.in. o skrócenie terminu na usunięcie nazw ulic propagujących ustrój totalitarny, rozszerzenie zakresu ustawy o nazwy instytucji, np. nazwy szkół, pomniki i inne podobne obiekty, pokrycie przez Skarb Państwa wszelkich wydatków związanych z ustawą.

Prośba o zaopiniowanie projektu skierowana została także do Związku Miast Polskich, Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, Związku Województw RP, Unii Metropolii Polskich, Związku Gmin Wiejskich RP i Unii Miasteczek Polskich. Podmioty te nie przedstawiły opinii w sprawie projektu.

Ponadto Minister Cyfryzacji, Minister Finansów, Minister Infrastruktury i Budownictwa, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Główny Urząd Statystyczny byli proszeni o wskazanie skutków finansowych wejścia w życie ustawy.

Senat uwzględnił niektóre zgłoszone uwagi poprzez: zawieszenie biegu terminu na stwierdzenie nieważności uchwały oraz umożliwienie zmiany nazwy w przypadkach, gdy nie można ustalić aktu nadającego nazwę lub akt został wydany przez organ inny niż samorządowy. Ponadto Senat wprowadził szereg poprawek terminologicznych.

Warszawa, 29 lutego 2016 r.

BAS-WAPEiM-402/16

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Robert Mamątow)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projektowana ustawa określa zasady nadawania przez jednostki samorządu terytorialnego (i ich związki) nazw budowlom, obiektom i urządzeniom użyteczności publicznej, w tym drogom, ulicom, mostom i placom. Podstawowym postanowieniem projektu jest zakaz upamiętniania takimi nazwami osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny (art. 1 projektu). Projekt zawiera również reguły proceduralne, które odnoszą się do wykonywania tego zakazu (art. 2-5 projektu). Projektodawca zaproponował także określenie zasad zmiany obowiązujących w dniu wejścia w życie ustawy nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, które propagują komunizm lub inny ustrój totalitarny (art. 6 projektu).

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Materia ujęta w opiniowanym projekcie ustawy nie jest regulowana w przepisach prawa UE.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

4. Konkluzja

Przedmiot senackiego projektu ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

M. Warciński

Michał Warciński

Warszawa, 29 lutego 2016 r.

BAS-WAPEiM-403/16

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy senacki projekt ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Robert Mamątow) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projektowana ustawa określa zasady nadawania przez jednostki samorządu terytorialnego (i ich związki) nazw budowlom, obiektom i urządzeniom użyteczności publicznej, w tym drogom, ulicom, mostom i placom. Podstawowym postanowieniem projektu jest zakaz upamiętniania takimi nazwami osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny (art. 1 projektu). Projekt zawiera również reguły proceduralne, które odnoszą się do wykonywania tego zakazu.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Senacki projekt ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Michał Warciński

SZEF KANCELARII SENATU

Ewa Polkowska

SK-0401-2/16

Warszawa, dnia 23 lutego 2016 r.

SEKRETARIAT SZEFA KS

Szanowny Pan

L.dz. ....

Lech Czapla

Data wpływu 23.02.2016

Szef Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przesłaniem do Sejmu, podjętej przez Senat na 11. posiedzeniu uchwały z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (wraz z projektem tej ustawy), pragnę przekazać Panu Ministrowi stanowiska podmiotów zewnętrznych przesłane do Senatu w toku postępowania zmierzającego do wypracowania przedmiotowego projektu ustawy.

Stanowiska w sprawie projektu ustawy przedstawiły następujące podmioty:

- 1) Związek Powiatów Polskich,
- 2) Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,
- 3) Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- 4) Minister Sprawiedliwości,
- 5) Stowarzyszenie Koliber,
- 6) Minister Cyfryzacji.

Z wypracowań...

ZWIĄZEK POWIATÓW POLSKICH
ASSOCIATION OF POLISH COUNTIES
(member of Council of European Municipalities and Regions)

Pałac Kultury i Nauki, XXVII piętro, 00-901 Warszawa 134,
Plac Defilad 1, skr. pocztowa 7, tel. (22) 656 63 34, fax. (22) 656 63 33
Adres do korespondencji: 33-300 Nowy Sącz 1, skr. pocztowa 119, tel. (18) 477 86 00,
fax. (18) 477 86 11, e-mail: biuro@powiatypolskie.pl, www.zpp.pl

PREZES ZARZĄDU

Ludwik Węgrzyn
POWIAT BOCHENSKI

WICEPREZESI ZARZĄDU

Robert Godek
POWIAT STRZYŻÓWSKI

Janina Kwiecień
POWIAT KARTUSKI

Ewa Masny-Askanas
MIASTO NA PRAWACH POWIATU
m.st. WARSZAWA

Krzysztof Nosal
POWIAT KALISKI

Andrzej Płonka
POWIAT BIELSKI /woj. ŚLĄSKIE/

Zenon Rodzik
POWIAT OPOLSKI /woj. LUBELSKIE/

Sławomir Snarski
POWIAT BIELSKI /woj. PODLASKIE/

Zbigniew Szumski
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI

Marek Tramś
POWIAT POLKOWICKI

CZŁONKOWIE ZARZĄDU

Sebastian Burdzy
POWIAT ŚREDZKI

Zbigniew Deptuła
POWIAT MAKOWSKI

Edmund Kaczmarek
POWIAT JĘDRZEJOWSKI

Franciszek Koszowski
POWIAT ŚWIECKI

Edmund Kotecki
POWIAT BRZEZIŃSKI

Józef Kozina
POWIAT GŁUBCZYCKI

Adam Krzysztoń
POWIAT ŁANCUCKI

Tadeusz Kwiatkowski
POWIAT DĄBROWSKI

Krzysztof Lis
POWIAT SZCZECINECKI

Andrzej Nowicki
POWIAT PISKI

Marek Pławik
POWIAT NOWOSĄDECKI

KOMISJA REWIZYJNA

PRZEWODNICZĄCY

Józef Swaczyna
POWIAT STRZELECKI

Z-CA PRZEWODNICZĄCEGO

Andrzej Szymanek
POWIAT WIERUSZOWSKI

CZŁONKOWIE

Marek Chciałowski
POWIAT GĄRWOLIŃSKI

Andrzej Ciolek
POWIAT GOŁDAPSKI

Janusz Guzek
POWIAT DZIERŻONIOWSKI

Józef Jodłowski
POWIAT RZESZOWSKI

Krzysztof Maćkiewicz
POWIAT WĄBRZESKI

Szczepan Oldakowski
POWIAT SUWAŃSKI

Andrzej Opala
POWIAT ŁÓDZKI WSCHODNI

DYREKTOR BIURA

Rudolf Borusiewicz

Or.A.0531/5/16

Warszawa, 5 stycznia 2016 roku

Szanowny Pan

Stanisław Gołacz

Przewodniczący

Komisji Ustawodawczej Senatu RP

Szanowny Panie Przewodniczący,

w odpowiedzi na Pana pismo z 4 stycznia 2015 r. w sprawie projektu ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej informuje, że Związek Powiatów Polskich co do zasady pozytywnie ocenia ideę usuwania z przestrzeni publicznej nazw symbolizujących każdy ustrój totalitarny, niemniej jednak nie wszystkie rozwiązania przyjęte w przedłożonym projekcie ustawy zasługują na akceptację, a mogą wręcz spowodować nie osiągnięcie celu założonego przez projektodawców.

Uzasadnienie

Jak wynika z uzasadnienia do projektu ustawy jej celem jest przede wszystkim usunięcie nazw symbolizujących ustrój totalitarny w szczególności komunizm, z przestrzeni publicznej. Tymczasem projektowane przepisy skupiają się głównie na przeciwdziałaniu nadawaniu takich nazw budowlom, obiektom i urządzeniom użyteczności publicznej przez jednostki samorządu terytorialnego w przyszłości. Jako organizacji reprezentującej również miasta na prawach powiatu nie są nam znane przypadki, w których po reaktywowaniu samorządu terytorialnego nazwy budzące oczywiste skojarzenia z komunizmem byłyby nadawane. W projekcie w art. 6 przewidziano co prawda odpowiednie stosowanie procedury przewidzianej w 1-5 dla obowiązujących w dniu wejścia w życie nazw niezgodnych z art. 1, niemniej jednak należy zauważyć, że nazwy te nie były nadane przez jednostki samorządu terytorialnego, zatem omawiana procedura nie będzie mogła mieć zastosowania. Nie będzie miał zastosowania również art. 6 ust. 3 dotyczący przywrócenia wojewodzie terminu do wydania rozstrzygnięcia nadzorczego na uchwałę jednostki samorządu terytorialnego. Zasadnym jest zatem aby ustawodawca szczegółowo uregulował przede wszystkim procedurę usuwania istniejących symboli systemów totalitarnych, a dopiero w następnej kolejności przeciwdziałał nadawaniu nowych nazw, których brzmienie może budzić wątpliwości.

Zastrzeżenie budzi procedura przewidziana w art. 2 projektu ustawy. Jak już była mowa wyżej powołany przepis winien mieć zastosowanie przede wszystkim do już funkcjonujących nazw. Zgodnie z art. 91 ustawy o samorządzie gminnym o nieważności uchwały lub zarządzenia w całości lub w części orzeka organ nadzoru w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia doręczenia uchwały lub zarządzenia. Analogiczne unormowanie przewidziano w pozostałych ustawach samorządowych. Termin 30-dniowy to termin materialnoprawny - z jego upływem następuje wygaśnięcie kompetencji organu nadzoru do stwierdzenia nieważności aktu. W wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 6 maja 2010 r. sygn. I OSK 201/10 wskazano, że do obliczania trzydziestodniowego terminu z art. 91 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym nie mają zastosowania przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Przewidziana art. 2 projektu procedura zasięgnięcia opinii tylko przedłuży postępowanie, a w skrajnych przypadkach może uniemożliwić wydanie przez wojewodę rozstrzygnięcia nadzorczego. Wydaje się, że lepszym, skuteczniejszym i tańszym rozwiązaniem niż każdorazowe zasięgnięcie opinii IPN byłoby wydanie rozporządzenia wykonawczego do ustawy, zawierającego wykaz nazw symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny. Zwracamy uwagę, że Instytut Pamięci Narodowej sporządzał w poprzednich latach wykazy nazw budzących oczywiste skojarzenia z systemem totalitarnym. Procedura opiniowania mogłaby mieć zastosowanie jedynie w przypadkach budzących wątpliwości, w zakresie nazw nie objętych wykazem. Ponadto wydaje się, że również jednostki samorządu terytorialnego winny mieć prawo do zasięgnięcia opinii IPN przed wydaniem aktu w sprawie nadania nazwy, co pozwoli uniknąć wątpliwości jakie miały chociażby miejsce kilka lat temu w jednym z miast przy próbie nadania szkole imienia Jana Brzechwy.

W art. 3 ust. 1 słowo zarządzenie winno być zastąpione zwrotem „rozstrzygnięcie nadzorcze”. Rozstrzygnięcie nadzorcze jest formą w jakiej następuje orzeczenie o nieważności aktu wydanego przez jednostkę samorządu terytorialnego.

W art. 5 ust. 2 należałoby doprecyzować obowiązek respektowania również przez sektor prywatny (banki, firmy ubezpieczeniowe, formy telekomunikacyjne) dokumentów zawierających dotychczasowe nazwy ulic. W praktyce może bowiem okazać się, że praktyka przez nie przyjęta będzie wymuszała na obywatelach zmianę dokumentów pomimo braku upływu terminu ich ważności.

W naszej ocenie należy znacząco wydłużyć termin określony w art. 6 ust. 1 ustawy aby rozłożyć proces zmiany nazw ulic w czasie. Zmiana nazw ulic będzie wiązała się z koniecznością dokonania zmian w dokumentach, rejestrach i ewidencjach publicznych. Rozłożenie całego procesu w czasie pozwoli na lepsze wykorzystania zasobów kadrowych instytucji publicznych a co za tym idzie na zmniejszenie kosztów wejścia w życie ustawy. Samorządy będą miały możliwość po pierwsze przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami co do nowych nazw ulic czy szkół, a ponadto będą mogły określić dłuższe *vacatio legis* dla uchwał zmieniających nazwy ulic tak aby również obywatele i przedsiębiorcy mieli możliwość przygotowania się do wejścia w życie nowych nazw ulic.

W tym miejscu zwracamy również uwagę, że kwestie kosztów wejścia w życie ustawy w uzasadnieniu potraktowano bardzo lakonicznie. Projektodawcy nie wskazują nawet przybliżonych szacunków w tym zakresie.

Na końcu zwracamy również uwagę na brak uregulowania w projekcie zasad zmiany nazwy drogi wewnętrznej. Zgodnie z art. 8 ust. 1a ustawy o drogach publicznych podjęcie przez radę gminy uchwały w sprawie nadania nazwy drodze wewnętrznej wymaga uzyskania pisemnej zgody właścicieli terenów, na których jest ona zlokalizowana. Z treści projektu nie sposób jednoznacznie wywnioskować, czy w celu zmiany nazwy drogi wewnętrznej rada gminy będzie zobowiązana do uzgodnienia nowej nazwy drogi z jej właścicielem, czy też będzie miała dowolność w tym zakresie.

Projekt ustawy nie odnosi się również do nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej lub ich części nadawanych przez podmioty inne niż jednostki samorządu terytorialnego, również publiczne. Przykładowo Instytut Pamięci Narodowej w pismach kierowanych do jednostek samorządu terytorialnego wnosił o zmianę nazw ulic, którym nadano imię Oskara Langego, gdy tymczasem jego imię zostało nadane jednej z auli Szkoły Głównej Handlowej.

Z poważaniem

Prezes Zarządu
Związku Powiatów Polskich

Ludwik Węgrzyn

KW 4/6

Warszawa, 14 stycznia 2016 r.

PREZES

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu

dr Łukasz Kamiński

BPR-0701-2014/15

**Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej Senatu RP**

Senat, Preiz, Przewodniczący,

serdecznie dziękuję za złożenie przez grupę senatorów do Marszałka Senatu projektu ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, co jest zbieżne z propozycjami Instytutu Pamięci Narodowej wyrażonymi w moim piśmie z dnia 14 grudnia 2015 roku. W związku z pismem z dnia 30 grudnia 2015 roku (BPS/KU-034/47/1/15) poniżej przekazuję swoje uwagi do wniesionego projektu (druk senacki nr 47).

Pomimo kilku prób podejmowanych przez parlamentarzystów poprzednich kadencji nie doszło do uchwalenia ustawy, której celem byłaby dekomunizacja przestrzeni publicznej. Mając powyższe na uwadze bardzo ważne jest podjęcie niniejszej inicjatywy, która wprost nawiązuje do senackiego projektu ustawy wniesionego do Sejmu VII kadencji (druk senacki nr 1651). Zgłoszone rozwiązania przyjąłem więc z zadowoleniem i nadzieją, iż staną się pożytecznym narzędziem prowadzenia polityki historycznej. Rozwiązania przyjęte w przedmiotowym projekcie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej należy ocenić jako właściwe i wprowadzające sprawny mechanizm prawny dokonania koniecznych zmian. W szczególności, co podkreślam, przedłożony obecnie projekt ustawy podlegał już wcześniej wielu modyfikacjom. Zaletą - przyjętego w art. 1 ust. 1 ustawy - rozwiązania jest wprowadzenie ogólnej legalnej definicji „propagowania komunizmu” bez enumeratywnego i kazuistycznego wymieniania poszczególnych stanów faktycznych. Konstruowanie zamkniętego katalogu takich przypadków jest bowiem zarówno trudne, jak i nieskuteczne, albowiem może prowadzić do uniemożliwienia dokonania indywidualnej oceny poszczególnych – czasami bardzo skomplikowanych - przypadków. Istotą ustawy powinno być bowiem ingerowanie w tych wszystkich przypadkach, gdy konkretne nazwy zostały nadane intencjonalnie „w celu propagowania komunizmu”, co powinno być przesłanką do przeprowadzenia stosownej zmiany.

Poprzednie rozwiązania legislacyjne, jak i niniejszy projekt ustawy, nie dotyczą jednak bardzo ważnego problemu, jakim jest usunięcie z przestrzeni publicznej pomników gloryfikujących Armię Czerwoną. Kwestia ta – będąca dla Rzeczypospolitej ważną racją stanu – przy całej jej komplikacji oraz kontekście międzynarodowym, powinna być rozwiązana systemowo. Najlepszym rozwiązaniem – za którym opowiada się Instytut Pamięci

1/3

Narodowej – jest zamieszczenie w przedmiotowej ustawie dodatkowych artykułów stwarzających mechanizm prawny do usuwania pomników gloryfikujących Armię Czerwoną przy jednoczesnym poszanowaniu dla grobów żołnierzy znajdujących się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Mając powyższe na uwadze przedstawiam propozycje konkretnych rozwiązań legislacyjnych.

- Ustawę stosuje się także do obiektów budowlanych o charakterze nieużytkowym takich jak pomniki, obeliski, popiersia, tablice pamiątkowe, napisy i znaki, a w szczególności do obiektów stanowiących upamiętnienia Armii Czerwonej lub Armii Radzieckiej będące symbolem zniewolenia Polski przez Związek Sowiecki.
- Postanowienia niniejszej ustawy nie naruszają postanowień umów i traktatów międzynarodowych zawartych pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej.
- W przypadku obiektów takich obiektów wojewoda nakazuje ich rozbiórkę. Jeżeli obiekty zawierają groby, to wówczas wojewoda nakazuje ekshumację szczątków i przeniesienie grobów na inne miejsce, w szczególności na cmentarz wojenny.

Proponowane regulacje nie naruszają wiążących Rzeczpospolitą Polską zobowiązań międzynarodowych. W szczególności umowy z dnia 22 lutego 1994 roku zawartej pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a rządem Federacji Rosyjskiej o grobach i miejscach pamięci ofiar wojen i represji oraz Traktatu z dnia 22 maja 1992 roku zawartego pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o przyjaźni i dobrosąsiedzkiej współpracy.

Umowa z dnia 22 lutego 1994 roku zawarta pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o grobach i miejscach pamięci ofiar wojen i represji w art. 1 określa bowiem współpracę stron w zakresie rozwiązywania wszelkich spraw związanych z ustalaniem, rejestracją, urządzeniem, zachowaniem i należywym utrzymaniem miejsc pamięci i spoczynku – polskich w Federacji Rosyjskiej i rosyjskich w Rzeczypospolitej Polskiej – żołnierzy i osób cywilnych poległych, pomordowanych i zamęczonych w wyniku wojen i represji, zwanych dalej „miejscami pamięci i spoczynku”. Wykładnia językowa – ze względu na zastosowaną koniunkcję - jednoznacznie wskazuje na to, iż obiekty objęte zapisami przedmiotowej umowy muszą być zarazem miejscami pamięci, jak i spoczynku. Tym samym należy przyjąć, iż umowa międzynarodowa obejmuje swoim zakresem przedmiotowym wyłącznie obiekty i pomniki będące jednocześnie cmentarzami wojennymi, na których zostali pochowani żołnierze Armii Czerwonej lub inni obywatele byłego ZSRR, którzy zginęli w wyniku działań wojennych. Tak interpretacja jest tym bardziej uzasadniona, iż przedmiotowa umowa jest oparta na zasadzie wzajemności, a na terenie Federacji Rosyjskiej nie znajdują się żadne wyłącznie symboliczne upamiętnienia, nie będące cmentarzami, żołnierzy Wojska Polskiego. Uzasadniony jest także pogląd, iż podobne zapisy - znajdujące się w art. 17 Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o przyjaźni i dobrosąsiedzkiej współpracy z dnia 22 maja 1992 roku - należy odnosić do „miejsc pochówku i pamięci”. Niezależnie od powyższych wywodów trzeba podnieść, iż celem umowy o grobach i miejscach pamięci ofiar wojen i represji jest zachowanie pamięci ofiar – żołnierzy i osób cywilnych pomordowanych w wyniku wojen i represji, co ma wymiar humanistyczny i moralny – a nie ochrona obiektów i pomników stanowiących wyłącznie gloryfikację sowieckich podbojów militarnych. Stanowią bowiem one w swej istocie wyłącznie symbol panowania i dominacji ZSRR nad Polską. Akceptowanie dalszego

funkcjonowania takich pomników nie jest uzasadniona zarówno ze względu na regulacje prawa międzynarodowego, jak i jakiegokolwiek względy aksjologiczne. Proponowane przepisy ustawy stanowią narzędzie prawne potrzebne do dokonania usunięcia takich obiektów z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Odnosnie skutków finansowych dla Instytutu Pamięci Narodowej przyjęcia proponowanej ustawy podtrzymujemy poprzednio podane wyliczenia z pewnymi zmianami. Mając na uwadze, iż zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy proces dekomunizacji przestrzeni publicznej jest przewidziany na okres dwóch lat, to – nie rocznie – ale w całym tym okresie koszt wydania opinii przez Instytut Pamięci Narodowej powinien być oszacowany na około 1.200 tys. złotych (w tym przy wydatkowaniu kwoty około 300 tys. złotych na utworzenie nowych stanowisk pracy).

2
pamięć

6-4 V. K. K.

Warszawa, dnia 25 stycznia 2016 r.

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senat RP

Szanowny Panie Przewodniczący

W odpowiedzi na pismo o znaku: BPS/KU-034/47/3/15, w którym zawarta została prośba o przedstawienie opinii na temat rozwiązań przyjętych w projekcie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (druk nr 47) oraz oceny skutków finansowych mających wpływ na budżet w dziale administracja publiczna po wejściu w życie ustawy, uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Na wstępie chciałbym wskazać, że projekt ustawy, z uwagi na zakładany rezultat (usunięcie z życia publicznego pozostałości symboli komunistycznego porządku politycznego), zasługuje na poparcie.

Projekt w art. 2 ust. 1 przewiduje, że wojewoda będzie stwierdzał nieważność aktu nadającego nazwę budowli, obiektowi lub urzędzeniu użyteczności publicznej w zakresie w jakim nadaje nazwę niezgodną z art. 1 projektu. Następnie jeżeli po upływie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się przedmiotowego rozstrzygnięcia nadzorczego (w art. 3 ust. 1 projektu wyraz „zarządzenie”, który nie koresponduje z terminologią jaką posługują się przepisy samorządowych ustaw ustrojowych należy zastąpić wyrazem „rozstrzygnięcia nadzorczego”) organ jednostki samorządu terytorialnego nie nada nowej nazwy, nazwę zgodną z art. 1 projektu nadaje zarządzeniem zastępczym wojewoda.

Omówione rozwiązanie ma również znaleźć odpowiednie zastosowanie, na podstawie art. 6 ust. 2 projektu, w sytuacji gdy organ jednostki samorządu terytorialnego albo związku nie zmieni nazw niezgodnych z art. 1 projektu w terminie 2 lat od dnia wejścia w życie ustawy. Pojawia się jednak wątpliwość, czy będzie to możliwe. Uprawnienie wojewody, przewidziane w art. 2 ust. 1 projektu, dotyczy możliwości stwierdzenia nieważności podjętego aktu nadającego nazwę niezgodną z art. 1 projektu. Tymczasem konstrukcja przepisu art. 6 ust. 1 projektu wskazuje, że obejmuje on również takie przypadki, w których brak jest odpowiednich aktów (albo się one nie zachowały), którymi nadawano kwestionowane nazwy.

W tym miejscu trzeba podkreślić, że wojewoda może mieć trudności w zastosowaniu przepisów projektowanej ustawy – na etapie występowania z wnioskiem o opinię o danej nazwie do Instytutu Pamięci Narodowej – związane z brakiem informacji na temat tego, które z nazw ulic, placów, obiektów użyteczności publicznej obejmuje zakaz, oraz czy te ewentualnie zakwalifikowane przez organ nadzoru do zmiany są rzeczywiście niezgodne z prawem. W efekcie wojewoda będzie miał pewność co do tego, że dana nazwa wymaga zmiany dopiero w momencie uzyskania opinii z Instytutu Pamięci Narodowej.

Uwzględniając powyższe oraz fakt, że Instytut Pamięci Narodowej w ostatnich latach monitorował sytuację nazewnictwa obiektów i urządzeń użyteczności publicznej i kierował

w tym zakresie stosowne pisma do jednostek samorządu terytorialnego postulując wprowadzenie zmian nazewniczych, zasadnym wydaje się rozważenie opracowania przedmiotowej procedury z aktywną rolą Instytutu Pamięci Narodowej oraz wykorzystanie instytucji zarządzenia zastępczego wojewody. Może się to przyczynić do usprawnienia postępowania w tym zakresie. Można byłoby więc zaproponować, aby z wnioskiem o zmianę nazwy objętej zakazem ustawowym do właściwej jednostki samorządu terytorialnego występował Instytut Pamięci Narodowej (wniosek otrzymywałby do wiadomości wojewoda). Ta z kolei miałaby ustawowy obowiązek w określonym terminie (np. 3 miesiące lub dłuższym np. ze względu na konsultacje społeczne) zmienić taką nazwę. Jeżeli nie wykonałaby tego obowiązku, wówczas wojewoda po bezskutecznym wezwaniu do podjęcia w terminie 30 dni odpowiedniego aktu wydawałby zarządzenie zastępcze nadając nazwę obiektowi. Istotnym przy tym pozostaje, aby odpowiedni akt właściwego organu jednostki samorządu terytorialnego oraz zarządzenie zastępcze nadające nową nazwę wywoływały z mocy prawa skutek w postaci utraty mocy obowiązującej odpowiednich aktów, na mocy których zmieniana nazwa została nadana. Zarządzenie zastępcze na ogólnych zasadach podlegałoby zaskarżeniu przez jednostkę samorządu terytorialnego do sądu administracyjnego. Dopiero od daty jego uprawomocnienia nazwa mogłaby obowiązywać. Zgodnie z tym, co proponują projektodawcy, do czasu nadania nowej nazwy stosowana byłaby nazwa dotychczasowa. Zasadnym byłoby również wyposażenie wojewody w możliwość uchylecia własnego zarządzenia zastępczego w sytuacji, gdy np. właściwa jednostka samorządu terytorialnego chciałaby ustalić nową nazwę dla obiektu, którego nazwę w opisanym trybie ustalił wojewoda.

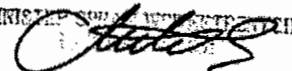
Ponadto wydaje się, że doprecyzowania wymagałoby użyte w art. 5 ust. 2 projektu pojęcie dokumentów, mogą bowiem pojawić się wątpliwości jakiego rodzaju dokumenty obejmuje. Dodatkowo projekt ustawy wymaga także poprawek redakcyjnych i legislacyjnych.

Odnosząc się do oszacowania kosztów finansowych wprowadzenia w życie ustawy, uprzejmie informuję, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji nie posiada informacji, które umożliwiłyby ocenę skutków finansowych proponowanych rozwiązań. Nie ma bowiem wiedzy, ani nie gromadzi danych, co do tego ile nazw ulic, placów, itd. będzie wymagało zmiany – a w konsekwencji jaka liczba aktów je nadających będzie wymagała interwencji nadzorczej wojewody (tym bardziej, że niektóre mogły się już nie zachować). Niezależnie od powyższego w przypadku nadania mocy obowiązującej przedłożonej regulacji ciężar finansowy poniosą: budżet państwa (wydatki związane ze zmianami rejestrów publicznych, potencjalne koszty po stronie sądów administracyjnych), budżety jednostek samorządu terytorialnego (wydatki związane z wymianą tablic z nazwami ulic, wymianą dokumentów, pieczętek, etc.), sami obywatele (bezpośrednie koszty zmiany dokumentów takich jak dowody rejestracyjne i prawa jazdy) oraz przedsiębiorcy.

Jednocześnie godnym rozważenia byłoby zwrócenie się przez Pana Przewodniczącego o przedstawienie opinii do Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Cyfryzacji oraz Głównego Urzędu Statystycznego (w zakresie ewentualnego wpływu zmian nazw ulic na kody stosowane w systemie TERYT), ponieważ projektowane rozwiązania oddziałują na sferę ich zadań.

z powierzeniem

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

z up. do art. 100 § 1 Konstytucji RP
Podsekretarz Stanu

KM 22/16

Warszawa, 25 stycznia 2016 r.

MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI

DL-IX-054-1/16/6

dot. BPS/KU-034/47/2/15

160122 - 00269

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Stanisław Gogacz

W odpowiedzi na pismo z dnia 4 stycznia 2016 r., nr BPS/KU-034/47/2/15, w którym zwrócono się o sporządzenie opinii w przedmiocie rozwiązań przyjętych w *projekcie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (druk senacki nr 47)* oraz ocenę skutków finansowych mających wpływ na budżet państwa w części 37 „Sprawiedliwość” oraz 15 „Sądy powszechne” po wejściu w życie ustawy, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Projektowany art. 5 ust. 1 ustawy stanowi, że postępowanie przed sądami i organami administracji publicznej w sprawach dotyczących uwzględnienia w księgach wieczystych, rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy jest wolne od opłat.

Wydaje się, że taka redakcja przepisu może budzić wątpliwości w zakresie dotyczącym ujawnienia w księgach wieczystych oraz w Krajowym Rejestrze Sądowym zmiany nazwy dokonanej na podstawie projektowanej ustawy. Zauważyć należy, że postępowanie wieczystoksięgowe jak i postępowanie rejestrowe należą do szeroko rozumianych postępowań cywilnych. Skutkuje to tym, że znajduje do nich zastosowanie ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1025, z późn. zm.). Zgodnie z art. 3 przytoczonej ustawy opłacie podlega pismo, a nie postępowanie. Również uregulowane w art. 95 tej ustawy zwolnienie od opłat dotyczy

zwolnienia od wniosków i innych pism procesowych. Zatem, wydaje się, że uzasadnione byłoby przeredagowanie treści projektowanego przepisu, aby zachować spójność terminologiczną m. in. z przywołaną ustawą o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, co również ograniczyłoby ewentualne wątpliwości interpretacyjne.

Ponadto, z uwagi na księgi wieczyste, rejestry i inne ewidencje wydaje się, że w projektowanym art. 5 ust. 1 ustawy wyraz „uwzględnienia” powinien zostać zastąpiony wyrazem „ujawnienia”.

W zakresie oceny skutków finansowych mających wpływ na budżet państwa w części 37 „Sprawiedliwość” oraz 15 „Sądy powszechne” należy zauważyć, że wejście w życie ustawy może spowodować wydatki dla budżetu państwa związane z wymianą przez jednostki podległe i nadzorowane przez Ministra Sprawiedliwości druków oraz pieczętek zawierających nieaktualne dane adresowe jednostki.

Ponadto należy podkreślić, że w myśl projektowanego art. 5 ust. 1 ustawy postępowanie przed sądami i organami administracji publicznej w sprawach dotyczących uwzględnienia w księgach wieczystych i rejestrach zmian dokonanych na podstawie przepisów przedmiotowej regulacji będzie wolne od opłat, co spowoduje zmniejszenie dochodów w części 15 budżetu państwa „Sądy powszechne”.

Zauważyć trzeba, że na tym etapie prac trudno jest ustalić, których jednostek podległych i nadzorowanych przez Ministra Sprawiedliwości będzie dotyczyła zmiana danych adresowych oraz o prognozowanej liczbie zwolnionych od opłat zmian w rejestrach, gdyż zgodnie z projektowanym art. 2 ust. 1 ustawy to wojewoda w oparciu o opinię Instytutu Pamięci Narodowej będzie stwierdzał zgodność z przepisami art. 1 projektu ustawy nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów. Zatem nie można na tym etapie oszacować skutków finansowych przedmiotowego projektu dla budżetu państwa zarówno odnośnie wydatków w części 37 „Sprawiedliwość” oraz 15 „Sądy powszechne” jak i dochodów w części 15.

Jednakże wydaje się, że koszty związane ze zmianą danych adresowych nie będą dotyczyły wielu jednostek podległych i nadzorowanych przez Ministra Sprawiedliwości i wydaje się, że będą mogły zostać pokryte w ramach wydatków bieżących zabezpieczonych w budżetach poszczególnych jednostek.

z powierzeniem
z upoważnieniem
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Maciej Warchol
PODSZEFKOWY STARU

Stanowisko Stowarzyszenia KoLiber

w sprawie projektu ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej

Stowarzyszenie Koliber od wielu lat działa na rzecz dekomunizacji przestrzeni publicznej. W ramach akcji „Goń z pomnika bolszewika” członkowie Stowarzyszenia zbierają informacje na temat „miejsc pamięci” stworzonych na użytek komunistycznej propagandy (tablic, pomników, nazw ulic itp.), podejmując następnie działania, mające na celu usunięcie tego typu nazw lub miejsc z polskich miejscowości. Akcja cieszy się bardzo dobrym odbiorem społecznym oraz poparciem ze strony wielu znanych i zasłużonych osób, którzy weszły w skład Komitetu Honorowego. Są to m.in. Ks. Tadeusz Isakowicz-Zaleski, Zofia Romaszewska, Ryszard Terlecki, Jan Żaryn oraz Leszek Żebrowski.

W związku z powyższym, pozytywnie odnosimy się do propozycji ustawy, która w zdecydowany sposób zakończy propagowanie symboliki komunistycznej w postaci licznych nazw ulic, budowli i obiektów użyteczności publicznej (druk nr 47 z dn. 17.12.2015 r.). Od lat kluczowym problemem, widocznym szczególnie przy zmianie nazw ulic, była konieczność ponoszenia opłat za wymianę dokumentów przez mieszkańców tychże ulic; ewentualnie przebycie przez samorządy żmudnego postępowania administracyjnego, zwalniającego z tych opłat. Dlatego z aprobatą przyjmujemy przepis z art. 5 ust. 1 projektu ustawy, zwalniający mieszkańców z opłat za wymianę dokumentów. Odnośnie również ważnego art. 5. ust. 2, umożliwiającego korzystanie z dokumentów zawierających dotychczasową nazwę ulicy, do czasu utraty ważności przez te dokumenty, proponujemy uszczegółowienie przepisu, tak aby podmioty z sektora prywatnego (np. banki) obligatoryjnie uznawały ważność takich dokumentów do podejmowania jakichkolwiek czynności faktycznych i prawnych. Zasadne wydaje się również uszczegółowienie rodzaju dokumentów zachowujących ważność, tak aby przywołany przepis nie rodził wątpliwości interpretacyjnych.

Ponadto, przychyłamy się do opinii prezesa Instytutu Pamięci Narodowej z dn. 14.01.2016r., apelującego o objęcie systemowym rozwiązaniem – najlepiej w ramach

przedmiotowej ustawy - kwestii usunięcia pomników gloryfikujących Armię Czerwoną z przestrzeni publicznej. Jednocześnie apelujemy do ustawodawcy o wnikliwą pracę nad projektem, tak aby zaproponowana w uchwalonej ustawie procedura zmiany nazw propagujących komunizm była możliwa do wykonania przez organy władzy rządowej i samorządowej, nie generując nadmiernie wysokich kosztów do pokrycia ze środków publicznych oraz nie doprowadzała do wzrostu zatrudnienia w administracji.

Z wyrazami szacunku,

Kamil Rybikowski

Prezes Stowarzyszenia KoLiber

Miłosz Węgrzyn

Przewodniczący Centrum Analiz

Stowarzyszenia KoLiber

Warszawa, dnia 28 stycznia 2016 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER CYFRYZACJI

Anna Streżyńska

BM-WP.005.11.2016

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej Senatu RP

Szanowny Panie Przewodniczący,

w nawiązaniu do pisma komisji z dnia 26 stycznia br. o sygn. KU/034/17/12/16, przekazującego zaproszenie na posiedzenie połączonych Komisji w dniu 29 stycznia br. oraz prośbę o opinię w sprawie ewentualnych skutków finansowych jakie mogą wynikać z przyjęcia projektu *ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej* (druk senacki nr 47), uprzejmie informuję, że projektowane przepisy nie spowodują powstania dodatkowych wydatków po stronie Ministerstwa Cyfryzacji.

Ponadto, uprzejmie informuję, że ze względu na brak właściwości Ministra Cyfryzacji w zakresie przedmiotowej tematyki, na ww. posiedzeniu połączonych Komisji nie będzie obecny żaden przedstawiciel Ministerstwa.

Z poważaniem,

Anna Streżyńska
/podpisano elektronicznie/

